РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.

"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.

"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXIV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., четвер 25-го мая 1916. Ч. 63. VOL. XXIV. JERSEY CITY, N. J., Thursday, May 25, 1916. No. 63.

25.000 ІТАЛІЙЦІВ І 188 ГАРМАТ.

Три австрійські армії находять ся вже на території Італії.

Завзяті бої під Верденом. -- Обі сторони доносять про успіхи.

Англія визначила тридневний реченець на цензуроване почти.

ВІЙНА З ІТАЛІЄЮ:

ЧИСЛО ПОЛОНЕНИХ ІТАЛІЙЦІВ ЗРОСЛО НА 23.883, ЧИСЛО ЗДОБУТИХ ГАРМАТ НА 172.

БЕРЛІН, 22. мая. — Нинішний звіт головного ґенерального штабу приніс вісти про нові успіхи австрійсько-угорських війск на терені війни з Італією. Австрійсько-угорскі війска переводять наступ з незвичайною енерґією в напрямі італійської границі. В богато місцях відбуваєть ся боротьба вже на італійській земли.

Число полонених і скількість военної добичі зростає з кождим днем.

Урядовий звіт головного австрійсько-угорського штабу звучить:

„Поражене, яке понесли італійські війска в полудневім Тиролю, прибирає щораз більші розміри.

„Наступ грацького корпуса на височині Ляварони був вповні успішний. Неприятель мусів на цілій лінії уступити.

„Армія під командою наслідника престола заняла становища на лінії Монте Торміно і Монте Майо.

„Від початку офензиви полонено 23.883 Італійців. Між полоненими находить ся 482 офіцирів.

„Число здобутих гармат зросло на 172".

АВСТРІЙЦІ ЗДОБУЛИ БОРҐО. — ЧИСЛО ПОЛОНЕНИХ ІТАЛІЙЦІВ ЗРОСЛО НА 25.000, ЗДОБУТИХ ГАРМАТ НА 188.

БЕРЛІН, 23. мая. — Наступ австрійсько-угорських війск відбуваєть ся дальше з добрим успіхом. Три австрійські армії находять ся вже на території Італії. Італійці утікають в полудневім напрямі.

Звіт головної австрійської кватири подає отсі вісти:

„Наші війска посувають ся дальше здовж долини Валь Суґана. Італійці опорожнили з поспіхом укріплену місцевість Борґо, полишаючи велику скількість военних матеріялів.

„Грацький корпус перейшов вже границю Італії і наступає на Італійців, які утікають в полудневім напрямі.

„Італійські укріплені становища на горі Монте Вельна здобуті і находять ся в наших руках.

„Число Італійців, полонених від початку наступу, то є від 15. мая, зросло на 25.000, число здобутих гармат на 188, між тими 15 28-центиметрових ґавбиць".

ІТАЛІЙСЬКА ЦЕНЗУРА ЗАБОРОНИЛА ОГОЛОШУВАТИ УРЯДОВІ ЗВІТИ АВСТРІЙСЬКОГО ШТАБУ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія), 22. мая. — Італійська цензура заборонила часописям оголошувати урядові звіти австрійського ґенерального штабу. Навіть оголошуванє военних вістий, які приходили дорогою через Швайцарію, є зовсім заборонені.

Італійські часописи оголошують лише ті вісти з терену війни з Австрією, які подає італійське міністерство війни.

З повисшої телеґрами показуєть ся наглядно, що італійське правительство стараєть ся задержати в тайні перед своїм народом неудачі і великі втрати італійських війск. Італійський ґенеральний штаб числить на те, що военне щастє змінить ся і італійський армії удасть ся задержати дальший наступ Австрійців.

АВСТРІЙСЬКО-УГОРСЬКА АРМІЯ ПРОТИ ІТАЛІЇ ЧИСЛИТЬ ОКОЛО 500.000 ЛЮДИЙ.

ЖЕНЕВА, 22. мая. — Вісти, які надійшли з Інсбрука (в Тиролю), подають силу австрійсько-угорської армії на терені війни з Італією на 500.000 людий. З того числа припадає на армію в полудневім Тиролю 200.000, здовж ріки Ізонцо 200.000, а решта находить ся здовж границі Каринтії.

Здогади, що до наступу проти Італії перенесено війска з Галичини і Буковини, не є правдоподібні. Війска над італійською границею скріплено армією, яку перенесено з Балкану по занятю Сербії і Чорногори. Именно останні вісти доносять, що в Албанії Австрійці полишили всего 50.000 війска. Крім того скріплено армію проти Італії новими резервами, які приготовано через зиму.

2.000 АВСТРІЙСЬКИХ ГАРМАТ НА ІТАЛІЙСЬКІМ ФРОНТІ.

РИМ, 23. мая. — Свої успіхи в останних днях завдячують Австрійці виключно чисельній переваз артилерії. Австрійці нагромадили, як се доносять з боєвої лінії, около 2.000 гармат ріжного калібру. Для скріпленя своєї артилерії Австрійці уживають на італійськім фронті також тяжких гармат корабельних.

БОЛГАРСЬКІ ВІЙСКА НАД РІКОЮ ІЗОНЦО.

РИМ, 23. мая. — З терену війни прийшли вісти, що в битвах над рікою Ізонцо, беруть участь також болгарські війска. Именно доносять, що між жовнірами, яких в останних днях полонено, находять ся також і болгарські.

ЦІЛИЮ НАСТУПУ АВСТРІЙЦІВ Є ЗДОБУТЄ ПРОВІНЦІЇ ВЕНЕЦІЇ.

ВАШІНҐТОН, 22. мая. — В тутешних військових кругах приписують наступови Австрійців в Італії велике стратеґічне значінє. Після їх погляду Австрійці мають на цїли здобутє венецької провінції і перенесенє боєвої лінії над ріку Адижу.

В сей спосіб Австрійці не лише обезпечать ся перед наступом Італійців на Трієст, але також скоротять довжину боєвої лінії на одну трету часть теперішної.

У ФРАНЦІЇ І БЕЛЬҐІЇ:

НІМЦІ ПОЛОНИЛИ 527 ФРАНЦУЗІВ І 228 АНҐЛІЙЦІВ.—НА ГОРБІ „МЕРТВОГО ЧОЛОВІКА" ЗДОБУЛИ 13 ГАРМАТ І 21 МАШИНОВИХ КРІСІВ.

БЕРЛІН, 22. мая. — Урядовий звіт головного німецького штабу звучить:

„На західнім березі ріки Мези наші війска здобули останні французькі становища на східній збочи горба „304". Крім величезних страт, які потерпіли Французи, втратили ще в самих полонених 9 офіцирів і 518 жовнірів. Притім ми здобули також 5 машинових крісів.

„Военна добича, яка попала в руки нашого війска на полудневій збочи горба „мертвого чоловіка", зросла на 13 гармат і 21 машинових крісів.

„На правім березі ріки Мези (на схід від Вердену) Французи перевели кілька нападів на наші становища на полудне від Дуомон. Доперва за третим разом і по дуже тяжких втратах удало ся їм заняти деякі наші рови.

„На полудневий схід від Живенші наші війска здобули анґлійські становища на просторі двох кільометрів. Наші війска полонили 8 анґлійських офіцирів і 220 жовнірів та здобули 4 машинові кріси і 3 машини до викиданя мін.

„На схід від Нюпорт (над морем) наша патруля, зложена з моряків, знищила укріплене становище Французів, беручи в полон 33 жовнірів, між тими одного офіцира.

„Таксамо і на прочій боєвій лінії наші війска перевели цїлий ряд нападів, завдаючи неприятелеви тяжкі втрати".

ЛЕТУН БЕЛЬКЕ ЗНИЩИВ 17-ТИЙ І 18-ТИЙ ВОРОЖИЙ ЛІТАК.

БЕРЛІН, 22. мая. — З головної німецької кватири доносять отсе про нові успіхи звісного летуна Белькe:

„Вчера поручник Белькe знищив 17-тий і 18-тий з ряду ворожий літак. Один літак зістрілив на полудне від Авокур, другий на полудне від горба „мертвого чоловіка".

„Німецький цїсар іменував поручника Белькe за його геройство капітаном".

ДАЛЬШІ УСПІХИ НІМЦІВ НА ЗАХІД ВІД ВЕРДЕНУ.

БЕРЛІН, 23. мая. — Звіт німецького головного штабу звучить:

„Всї протинапади Французів, щоби відзискати утрачені становища на полудне від горба „мертвого чоловіка" і на схід від горба „304" зістали відбиті. Наші війска розширили свої становища дальшими здобутками і їх укріпили.

„На полудне від села Дуомон і колишного форду Дуомон битва триває дальше. Форт Дуомон находить ся дальше в наших руках".

ФРАНЦУЗИ ДОНОСЯТЬ ПРО ВІДОБРАНЄ ФОРТУ ДУОМОН.

Париж, 23. мая. — Останні успіхи під Верденом викликали в Парижи небувале одушевленє. Здобутки французьких війск на схід від Вердену належать до найбільших за цїлий час 4-місячної боротьби на сім фронті.

Міністерство війни оголосило отсей урядовий звіт:

„По довших приготовленях французькі війска перевели напад на німецькі становища на двокільометровій просторони між Тіомон а Дуомон.

„Помимо сильного опору зі сторони Німців, які до послїдної хвилї боронили завзято своїх становищ, французькі війска пішли успішно наперед, здобуваючи руїни форту Дуомон. Лише північно-східна часть форту находить ся ще в посїданю Німців.

„Підчас сього наступу полонено поверх 300 Німців.

„На західнім березі ріки Мези в околиці горба „304" неприятель при помочи плинних ґазів перевів напад на наші становища. Неприятелеви удало ся зблизити до наших передних становищ, але по успішнім протинападі Німці були приневолені уступити назад".

В АНҐЛІЇ:

ІРЛЯНДІЯ МАЄ ОДЕРЖАТИ САМОУПРАВУ.

ЛОНДОН, 22. мая. — Часопись „Івнінґ Стандард" доносить, що впливові політики домагають ся полагодженя ірляндського питаня в як найблизшім часї через наданє Ірляндії самоуправи (гом-рул). Заки се наступило би, Ірляндія мала би одержати тимчасовий заряд, в склад котрого війшли би представники обох партій.

Анґлійське правительство приготовляє, як се заявив президент кабінету Есквіт, обширний звіт з подробицями про революцію в Ірляндії і про її здавленє, щоби оправдати своє поступованє супроти винних. Президент кабінету думає, що в сей спосіб зможе вплинути на зміну ворожого настрою до Анґлії зі сторони американських Ірляндців.

—o—

ПОГОЛОСКИ ПРО НЕДАЛЕКЕ УСТУПЛЕНЄ СЕКРЕТАРЯ ЛЕНСІНҐА.

ВАШІНҐТОН, 20. мая. — В політичних кругах ходить поголоска, що секретар для заграничних справ Ленсінґ найдальше протягом 4 тижнів уступить зі свого становища.

Причиною його резиґнації мають бути суперечні погляди між ним а президентом щодо заґраничної політики Злучених Держав.

Президент по части з почутя справедливости, по части під впливом останних подій в Ірляндії, має намір виступити острійше супроти Анґлії. Зближаєть ся виборча кампанія на вибір президента і Вілсон хоче показати, що його адміністрація не є односторонною, але стоїть на сторожи американських інтересів і вселюдскости. Натомісць Ленсінґ має противити ся сему, щоби Злучені Держави виступили острійше проти Анґлії.

—o—

ДИКТАТОР ДЛЯ СРЕДСТВ ПОЖИВИ В НІМЕЧЧИНІ.

БЕРЛІН, 23. мая. — Союзна рада уповажнила канцлєра Бетмана Гольвеґа до утвореня диктатури над средствами поживи.

Диктатором іменований Макс Тортільовіч фон Батоцкі, президент Східних Прус. Він буде мати необмежену власть щодо контролї над засобами живности в цїлій державі.

—o—

ПРОТЕСТ АМЕРИКАНСЬКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА ПРОТИ КОНФІСКАТИ ПОЧТИ АНҐЛІЄЮ.

ВАШІНҐТОН, 22. мая. — Протест американського правительства проти самоволї Анґлії щодо конфіскати почти піддано щераз основній ревізії, заки буде відосланий до Лондону.

Протест є написаний в острім і рішучім тоні. Американське правительство заявляє зовсім рішучо, що листова почта на підставі міжнародного права не сьміє бути забирана з невтральних кораблів. Всякі усправедливленя анґлійського правительства уважають Злучені Держави за безпідставні. Насильне примушуванє невтральних кораблів, щоби вони заїздили до анґлійських пристаний і там піддавали ся ревізії, уважають Злучені Держави за надужитє і самоволю, яка противить ся міжнародним законам. Злучені Держави не признають бльокади, оголошеної анґлійським правительством і вона в тім случаю не може бути примінена.

АНҐЛІЯ ВИЗНАЧИЛА ТРИДНЕВНИЙ РЕЧЕНЕЦЬ НА ЦЕНЗУРУ ЛИСТІВ.

ВАШІНҐТОН, 22. мая. — Листи, забрані анґлійськими властями з кораблів, позістануть найдовше три дні в цензурі. Коли би показало ся, що анґлійський цензурний уряд не може переглянути листів протягом трох днів, в такім случаю листи будуть відіслані без цензурованя.

Про отсе нове розпоряджєнє анґлійський посол повідомив нині американський департамент для заграничних справ.

Уступство анґлійського правительства є наслїдком протесту Злуч. Держав в справі забираня почти Анґлією.

*
* *

В Анґлії, як се перед кількома днями було подано, находить ся поверх 1,000.000 листів, забраних з кораблів, які везли почту до старого краю. Після повисше наведеного розпорядженя анґлійського правительства можна надіяти ся, що всї задержані листи будуть небаром відіслані до місця призначеня. Довше ніж через три дні анґлійська цензура не може задержувати у себе листів. Анґлійські кораблї повинні вже в найблизшім часї привести задержану почту.

Вже в кількох останних днях почали, хоч у невеликім числї, надходити ті листи з Анґлії, які були в анґлійській цензурі. Пізнати їх по тім, що лист є отворений і відтак заліплений карткою з написию „опенд бай цензор" (отворений цензором).

ПОЧТА ЗІ СТАРОГО КРАЮ.

„Ню Амстердам" прибув до Ню Йорку в середу (24. мая).

„Хрістіяніяфйорд" має прибути до Ню Йорку в пятницю (26. мая).

З корабля „Фрідерік VIII.", який приїхав до Ню Йорку ві второк, анґлійські власти забрали 309 мішків почти.

ПОЧТА ДО СТАРОГО КРАЮ.

„Фрідерік VIII." відїде з Ню Йорку в середу (31. мая).

ПАМЯТАЙТЕ НА ДАР ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ!

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Established 1893.
JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.
ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States: $2.00 per year, $1.00 per 6 months, $0.75 per 3 months	В Злучених Державах: на рік $2.00, на пів року $1.00, на 3 місяці 0.75
In Jersey City, Canada and other foreign Countries: $3.00 per year, $1.50 per 6 months, $1.00 per 3 months	В місті Jersey City, до Канади і других країв: на рік $3.00, на пів року $1.50, на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.
Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Всї моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".
При висиланю замовлення належить долучити моні-ордер або чек.
Число телефону 498 Jersey City.
За всї оголошення поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає. — Рукописий не звертає ся.

МИТРОПОЛИТ ШЕПТИЦЬКИЙ ПРО ПАТРІОТИЗМ.

Перед вибухом війни переведено в Галичинї виборчу реформу до галицького сойму. Ся подія зближила в части оба народи, що замешкують Галичину. Редакція польського наукового місячника „Пшеґльонд повшехни", видаваного Єзуїтами в Кракові, оголосила анкету в справі польсько-українського питаня в цьвітни 1914 року. Тому, що незадовго потім вибухла війна, не було часу передискутувати основно сю справу. Редакція згаданого місячника помістила лише одну статю на сю тему, а то митрополита гр. Шептицького, написану 31. мая 1914 р. Ся статя звучить:

„Без сумнїву є богато спільних справ між обома народами, українським і польським. Як одно сонце сьвітить над нами, як дощ і град падають на ниви сусїдів, так само є богато дібр, що належать до обох народів, зглядно обходять оба народи. Впрочім, коли би не було спільних справ і дібр, не було би причини до спорів. Також без сумнїву важною є річию, першим добром обох народів, спільне їх співжитє, мирний поділ спільних дібр і спільна праця над спільними справами. Але се добро тяжко осягнути, бо воно не є вигідне самолюбству. Щоби його осягнути, треба сповнити слова Христа: „Хто погубить душу свою за мене, знайде її".

„Похибкою наших часів є уважати патріотизм за безоглядну чесноту, за щось такого, що само через себе є добрим і благородним. Як кожда ростина, що росте на рілї людського серця, **патріотизм вимагає культури, праці,** без котрої зістане лише дичкою і видасть лише терпкі овочі. Кожде чувство, бажанє, кожда любов людського серця лежить на лїнії, котрої один конець губить ся в пропасти пристрасти і безправства, а другий взносить ся в нескінчені сфери божого царства. Як любов власна, так і любов родини чи вітчини є в кождім серци точкою на сїй лїнії, близшою одного чи другого кінця...

„Самолюбство — чим ширші обіймає круги, тим стає ся ніжнїйшим і тим тяжше відріжнити його від правдивої любови... Тому так тяжко і щораз тяжше відріжнити правдиву любов від фальшивої, коли сам еґоїзм (самолюбство) убирає ся в плащ любови. Еґоїзм є тим гірший, чим більше криєть ся в одиницях, а стає ся ще гіршим, що більше укритим, коли захопить суспільність; тоді він є блудом і заразою, подібно як еґоїзм особистий, котрий шкодить еґоїстам. Християньску культуру і любов ближнього плекають в меньшій чи більшій степени одиниці, однак в міжнародних відносинах сьвіт держить ся ще моралї людоїдів: добре буде, коли я зїм мого сусїда, а зле буде, коли він мене зїсть.

„Доки людство не взнесеть ся понад таке самолюбство і не витворить в собі почутя міжнародної справедливости й етики, так довго мир буде можливий лише в таких випадках, коли самолюбство вкаже відступити від самолюбних забаганок. Християнський патріотизм і міжнародна справедливість — отсе розвязанє польсько-українських відносин".

Сю статю наводять тепер польські часописи, хотячи вказати нам, що ми не повинні ворожо відносити ся до Поляків, себто хочуть нам дати напімненє словами нашого митрополита. Ми вповні цїнимо сї слова, одначе мусимо сказати, що сї слова відносять ся однаково добре до нас, як і до Поляків, як і до всіх народів. Се є загальні засади. В практиці сих засад не держать ся передівсім народи пануючі. А ми — яко нарід гноблений — ведемо лише полїтику самооборони. Ми радо братаємо ся зі всіми поневоленими народами якраз в тій цїли, щоби запанувала міжнародна справедливість і братерство. Але від змагань до їх здійсненя ще дуже далеко.

ПІДГОТОВАНЄ РЕВОЛЮЦІЇ В ЧЕХІЇ.

Міністерство судівництва у Вашінґтонї попало на слід пляну, підготованого британьськими урядниками в Америці, в цїли викликаня революції в Чехії, в Австрії. Перед трома місяцями редакція дневника „Провіденс Джорнал" обжалувала Фріца Іску, редактора чеської часописи „Весмір" в Шікаґо, о се, що він бере платню від австрійського правительства на видаванє часописи. Департамент справедливости почав на сїй підставі тайне слїдство і викрив щось зовсім противного, а саме, що в Злучених Державах розвинено на велику скалю пропаґанду в цїли викликаня революції в Чехії. В сю справу має бути вмішаних богато визначних людий з Ню Йорку, Шікаґо і з інших західних міст, але подробиці заговору поки що незвісні.

Виявило ся лише, що тут зібрано великі засоби гроша серед людий, які ворожо відносять ся до Австрії, і вислано сї гроші через два чесько-американські банки до Европи. Плян революції випрацювано в подібний спосіб, як уложено плян для скиненя грецького короля і заведеня републики в Греції. Сей плян переловила свого часу Австрія і оголосила його. Якийсь „визначний австрійський урядник" в Америці подав до відома репортерів, що департамент справедливости у Вашінґтонї викрив, що революцію підготовляли анґлїйські урядники, які перебувають тепер в Америці. Ню Йорк, Клївленд, Шікаґо і Мілвокі мали бути осередками аґітації, яку розвинули анґлїйські аґенти серед Чехів. В аґітації брали участь женщини. Одна з них виїхала недавно до Анґлії з важними довірочними відомостями про хід підготовляючої акції. Кажуть, що в сю справу вмішана британська амбасада у Вашінґтонї.

Між нюйорськими Чехами кружить поголоска, що провідники чеської консервативної партії в Австрії віднесли ся з просьбою до своїх земляків в Америці, щоби вони заперестали свої махінації і противавстрійську пропаґанду, бо через те Чехи в Австрії наражені на великі переслїдуваня зі сторони австрійського правительства.

НАЙБЛИЗШИЙ ПРЕЗИДЕНТ АМЕРИКИ.

Приготованя до виборів президента в Злучених Державах в повнім розгонї; ставляють кандидатури, вічують, а тимчасом найблизший президент вже є іменований. Є ним теперішний державний секретар Роберт Ленсінґ, о скільки не зрезиґнує передтим зі свого становища.

Справа маєть ся так: Дня 19. січня 1886 року постановив конґрес, що на випадок смерти, уступленя або иншої перешкоди президента і віцепрезидента, має справувати уряд президента кождочасний державний секретар. Урядованє теперішного президента Вілсона кінчить ся дня 4. марта 1917 року, бо дня 4. марта 1913 року він вступив на сей уряд. Новий президент повинен обняти уряд того самого дня, по відбутій інавґурації, значить дня 4. марта 1917 року. Тимчасом день 4. марта 1917 р. се недїля, а в недїлю ніякі правні чинности в Америці не є важні, отже і президент не може відбувати інавґурації.

Тому, коли урядованє Вілсона скінчить ся в недїлю в полудне 4. марта, а рівночасно скінчить ся і уряд віцепрезидента, то на їх місце приходить до власти державний секретар Ленсінґ. Його урядованє буде тривати 24 години і кілька мінут, значить до полудня 5. марта. В тім часї він має право функціонувати яко дійсний президент. Може мешкати один день в Білім Домі, виконувати прислугуюче йому право ласки і поїхати на капітоль на інавґураційне сьвято, яко уступаючий президент. Сей уряд дістає державний секретар навіть на випадок, коли би Вілсона вибрали наново президентом. Як би не стало державного секретаря, то на його місце приходить міністер війни, опісля міністер судівництва і т. д., однак вони задержують рівночасно свої міністеріяльні уряди.

Сей випадок, що секретар стає президентом, приходить перший раз в історії Злучених Держав.

ПОВОРОТ ДО СТАРОГО ГРІХА.

В Росії вже вільно пити. З початком війни заборонено в Росії алькоголь цілковито. Мимо сього пили потайки всї; пили офіцири, пили салдати і пили мужики. Обманювали старшину й урядників і пили, а старшина і урядники пили й собі. Закон можна все обійти.

На Великдень видано в Росії дозвіл продавати вино. Дозвіл обмежений. Вільно продавати лише легке вино, вироблюване з винограду. Зате підвисшено цїну. За фляшку, що перед війною коштувала 30 до 40 копійок, платить ся тепер 1.25 до 1.50 рублів. Що державний скарб стратив на горівці, зискає на винї. Продаж дозволена під тими самими законними услівями, що й передтим. Продавати можуть ті, що перед війною продавали вино. Населенє може купувати його без лїкарської рецепти, отже противно ніж було від вибуху війни до Великодня 1916 року. Пити вільно, але не вільно бути пяним на улици. Хто сього не послухає, буде караний арештом до 3 місяців, або гривною до 3.000 рублїв. Російська суспільність і до сього вже привикла та дає собі раду, як і перше.

Старий грішник не може ніяк поправити ся. Орґанїзм Росії затроєний алькоголем. Вітте хотів ще ратувати Росію, та його отруїли. Не стало його, починають вводити алькоголь знова. Хоч не горівку, то вино. Росія вертає до старого гріха. А шкода; була на добрій дорозї до поправи.

БЕСАРАБІЯ.

Підчас теперішної війни згадуєть ся часто про Бесарабію. Є се край положений між ріками Прутом і Днїстром в Росії. На заході граничить з Буковиною, на полудне з Румунією, а на сході з Чорним морем. Иноді виринають поголоски, що за цїну здобутя Бесарабії Румунія дасть ся втягнути до війни по сторонї Австрії і Німеччини.

Сей край належить ледви 100 лїт (від 1812 року) до Росії. В давнину заїзджали там Фенікийці, а опісля Римляни утворили там свою провінцію Дакію. Підчас переселеня народів переходили туди ріжні племена, а на самім кінци поселили ся там Славяни, які підпали під власть руських князїв. В половині XIV. століття дістала ся Бесарабія під власть молдавських князїв, а в XVI. столїтю перейшла разом з ними під власть Туреччини. Щойно 1812 року дістала Бесарабію Росія, яка знищила її автономію вже в 1828 роцї, а в 1854 р. зробила з неї російську ґубернію.

Ся ґубернія має 456.230 квадратових кільометрів простору і 2,441.200 мешканців (в 1900 роцї), з чого 357.800 живе в містах. Половину населеня становлять Румуни (48 процент), опісля йдуть Українці (19.6 процент), Жиди (12 проц.), Москалї (8.4 проц.), Болгари (5 проц.), Нїмці і Турки (по 3 проц.). Українці мають більшість в двох уїздах (повітах): Хотин і Бендери. Земельна власність належить в більшій части до приватних властителїв, однак є тут найбільше безземельного селянства, бо аж 23 процент! Головним занятєм мешканців є хлїборобство; управляють тут богато кукурузи, а кромі сього плекають винну лозу. При середно добрих жнивах і по покритю власного запотребованя може Бесарабія вивозити 100 мілїонів пудів збіжа на рік.

ЛЮДСКІСТЬ.

Любов усього людства — отсе клич, яким послугуєть ся богато людий.

Для добра людства державні мужі проголошують засаду свободи народів, а рівночасно гноблять ті народи, над котрими мають власть.

Для добра людства, для втертя сліз нещасних жертв війни складають американські богачі мілїони, а рівночасно висилають цїлими кораблями амуніцію до Европи, для убиваня людий.

Для добра людства старають ся деякі правительства привернути в Европі мир, а рівночасно приготовляють ся до війни, підвисшують число війска, будують нові кораблї, замовляють сьвіжі гармати.

Для добра людства американське правительство йде успокоювати Мексико, а рівночасно американські фабриканти амуніції доставляють Мексиканцям оруже і кулї проти власного війска.

Для добра людства роздають богачі тисячі долярів на добродійні цїли, закладають для своїх робітників бібліотеки, видають часописи, а рівночасно обнижують платню робітникам, занятим в їх фабриках.

Для добра всього людства кидають суспільні діячі високі кличі любови, братерства, рівности і поступу.

Високі слова і варт їх затямити.

А їх дїла?

Цїлком противні до їх слів.

На рідного батька кинуть каменем. Рідного брата знеславлять. Замісць братньої любови — поширюють ненависть. Замісць ширити поступ — нищать те, що попередники придбали. Замісць рівности — хочуть поставити себе понад всїх.

Викпити своє найблизше окруженє — се їх цїль. Збещестити свою рідню — їм легко.

В средствах не перебирають. Не можуть словами, то письмом; не поможе письмо, то грозять кулаком. На своїм поставити мусять.

Чому се роблять?

Бо брак в них серця, брак чувства на людську недолю, на людські потреби; брак вирозумілости на людські слабости.

Їм байдуже, що знищать істнованє живих одиниць. Їм треба трупів, аби заспокоїти свою кровожадність.

Але на словах — вони спасителї людскости.

Не туди йдуть дійсні прихильники людскости. Не самим холодним розумом розвязуєть ся житеві питаня. Не брутальностию з'єднуєть ся людий для ідеї. Не кулаком вбиваєть ся свої переконаня другим. Не кпинами з невдач своїх попередників показуєть ся дорогу сучасним.

Бути дійсним чоловіком — отсе основна засада найзвичайнїйших суспільних діячів. В практиці треба показати, що добро кождого чоловіка лежить комусь на серци. Серед найблизшого окруженя виказати, що ідея, се не средство для матеріяльного зиску, або здобутя слави. Серцем відчути недолю свого брата і помогти йому — отсе гуманність, се людскість.

Щойно тоді, коли добрі наміри викажеть ся в практиці, переконаєть ся і ширшу громаду про ті наміри. Тоді і кличі братерства скорше і лекше приймуть ся. Тоді людяність не буде пустим звуком і гумбуґом. Тоді і маси станують за сю високу ідею.

Тоді мож буде думати і про правдивий поступ, про культуру і науку.

Перш усього: людскість на дїлах, а не на словах!

ТУГА ЗА РОДИНОЮ.

Ой ти вітре, буйний вітре,
Дмеш в зимі і в лїті;
Скажи менї, буйний вітре,
Що чувати в сьвіті?

Ти буваєш між горами,
Не минеш долини;
Чись заглянув, буйний вітре,
До моей родини?

Проминув вже рік довгенький
І другий проходить,
А менї тут на чужину
Вістка не приходить.

Нема вістки від родини,
Не знать, де буває,
Чи жива ще, чи здорова,
Чи може конає?...

Може гине у неволи
За провину тую,
Що любила Україну
І віру сьвятую?

Деж ви дїлись браття рідні,
Чи ви ще живете?
Чи з кровавих, лютих боїв
Да дому прийдете?

А може ви вже убиті
У тім лютім бою?
Може ваші тїла тлїють
В могилах по полю?...

А може ви не в могилї?
— Боже то так буває —
А ваш порох буйний вітер
Полем розвіває?

Ваші кости може в поли
До сонця біліють;
Відки взялись тай із кого —
Сказати не вміють!

Сестри любі, сестри милі,
Дайте скоро знати,
Не дайте мнї на чужинї
З горя загибати!

Чи живі ви? чи здорові?
А може... а може...
Лютий ворог погань бив вас?...
Не дай того! Боже!

А може ви повдовіли,
А ваші дїти
Сиротами блукають ся
По тїм божім сьвіті?

Може, бідні, без опіки
Марно загибають,
Як щенята під плотами
З голоду конають?

А може вже сира земля
Давно вас покрила,
Тай нїхто мнї не покаже,
Де ваша могила?

Сестри мої рідненькії,
Ви-мя так любили,
Із чужини вернути ся
Мене-сьте просили.

Як до дому я поверну,
Хто мя привитає?
Де-м бувала, що-м видала —
Хто мя розпитає?...

Повій вітре буйнесенький,
Де орли літають,
Де Карпати наші милі
В небо заглядають.

Над рікою, над Опором,
Рівненька долина;
Там остала проживати
Вся моя родина.

Повій тамка, буйнесенький,
Повій, подиви ся
Понад сушу, понад море,
І назад верни ся!

Скажеш менї, буйнесенький,
Бо я хочу знати:
Що у Бога для своєї
Родини благати.

* * *

Оттак то я в кожду днину
У вітра питаю,
А він менї все тесаме:
„Не знаю... не знаю!"...

Анастазія Рибак

Філядельфія, 22. мая 1916.

ТИСНЕНЄ ВОЗДУХА ПРИЧИНОЮ СМЕРТИ.

Австрійські війскові лїкарі завважали, що часто на поли бою гинули жовніри, хоч на них не було ніякого слїду зраненя. З початку се були поодинокі випадки, аж підчас великого бою коло Горлиць в маю 1915 року повторило ся се масово. Тоді то ужито до переломаня боєвої лїнії великого числа 28, 30 і 42-центиметрових гармат. Сальви з тих батерій були так сильні, що Москалї опорожнювали одні закопи за другими. В однім зі закопів знайшли австрійські лїкарі около 350 російських салдатів; всї вони були мертві і находили ся в тїй поставі, яку заняли в хвилї смерти: офіцир з витягненою шаблею, жовніри з притисненими карабіновими кольбами до грудий, перед самим вистрілом, инші витягали ще патрони з „патронташі", ще инші закладали тасьму з патронами до машинових крісів. Як стояли чи сиділи, так захопила їх смерть, а не було на них ні слїду якоїнебудь рани! Видко, погинули в однїй секундї.

Всї небіщики мали синьо-червоне лице, як се звичайно буває у повішених або удушених. Військова управа наказала докладно розслїдити причину смерти сих жовнірів. Тоді показало ся, що смерть наступила від самого гуку страшних гармат. Докладнїйше: вони погинули наслїдком воздушних филь, які вдаряли з незвичайно великою скоростию.

Подібно вмирали робітники підчас будови стовпів для бруклинського моста, або підчас будови тунелю з Ню Йорку до Джерзи Сіти. Нагла зміна тисненя воздуха на людський орґанїзм з короткими перервами спричинює міхурі в кровоносних начинях; сї міхурі здержують правильний обіг крови і через те гине чоловік неначе від удушеня протягом кількох секунд.

Такі досьвіди пороблено вже підчас здобуваня бельґійських твердинь, а підчас галицької офензиви стверджено се докладнїйше. Французи поробили також подібні спостереженя на своїм фронті, а французькі лїкарі ствердили, що тисненє воздуха підчас вибуху так дїлає на чоловіка, неначе би його одним махом викинено з долини на верішок гори Мон Блян в Альпах.

ВАЖНІЙШІ ВКАЗІВКИ

ПРИ ПОСИЛАНЮ ЛИСТІВ І ГРОШИЙ ДО СТАРОГО КРАЮ І РОСІЇ.

I.

Посилка листів.

З причини війни удержане правильних зносин при помочи почти між Америкою а старим краєм є значно утруднене. Ріжні обставини зробили те, що листова почта до старого краю і на відворот або зовсім не доходить або зі значно великим опізненем.

З початку війни Анґлія і Франція не робили трудностий щодо пересилки листів до старого краю. Колиж однак Німеччина при помочи підводних лодок розпочала безпощадну боротьбу против анґлійських і французьких кораблів на морі, тоді Анґлія і Франція, щоби за те пімстити ся, завели строгу ревізію нейтральних кораблів щодо почтових пересилок (пакунків і листів), призначених для Австрії чи Німеччини, або на відворот. Остаточно дійшло до того, що кождий корабель, який везе почту з Австрії і Німеччини або до Австрії і Німеччини, мусить на приказ анґлійських властий заїздити до одної із пристаний Анґлії і піддати ся основній ревізії. Ревізія полягає на тім, що анґлійські власти всю почту конфіскують.

За останні два місяці прибуло до Ню Йорку около 20 кораблів нейтральних держав (з Голяндії, Швеції і Норвеґії), однак заледви двом кораблям удало ся привести почту з Німеччини і Австрії. Се стало ся лише завдяки тому, що дотичні кораблі відбули дальшу дорогу довкола Анґлії і в сей спосіб оминули ревізію анґлійських властий.

Отже головною причиною, чому листи з Америки не доходять до старого краю або зі старого краю до Америки, є конфіската листів анґлійськими властями.

В останних часах американське правительство внесло до Анґлії в тій справі протест. Чи Анґлія сповнить домаганє американського правительства, покаже найблизша будучність.

Другою причиною, задля якої листи не доходять або значно опізнюють ся, є цензура в старім краю.

Кождий лист без огляду на се, чи він приходить до старого краю із заграниці чи туди відходить, мусить перейти військову цензуру. Коли в листах згадують ся про рух війск, або є згадка про хороби, голод і т. п., такі листи або зовсім конфіскують, або дотичну часть листа замазують, або відтинають. Лучить ся нераз, що з цілого листа остане ледви кілька стрічок.

Через цензуру листів їх пересилка значно опізняє ся, бо нераз лист лежить в цензурі і кілька тижнів.

Третою причиною, задля якої опізнюють ся висилка листів, передівсім у східній Галичині, є те, що задля близкого віддаленя боєвої лінії дуже часто лучає ся, що часово всі або часть зелізниць служать виключно до перевозу війска і воєнних матеріялів. Тоді зелізниці не приймають до перевозу почти, призначеної для приватних осіб.

Коли в часі мира лист зі старого краю до Америки приходить вже по 10 днях, то тепер серед найлучших обставин (то значить, коли довго не лежить в цензурі, коли почта прийде якраз тоді, як відходить корабель і коли удасть ся щасливо оминути конфіскату Анґлії) такий лист потребує найменьше три тижні часу. Однак часто лучає ся, що лист приходить доперва по двох, трох або і більше місяцях на місце призначеня.

Отсе були би важнійші причини, задля яких листи зовсім не доходять, або значно опізнюють ся.

Понизше подаємо вказівки, яких треба придержувати ся, щоби надані листи, о скільки се є можливе, доходили до місця призначеня.

1) З причини конфіскати листів анґлійськими властями треба писати дуже часто (хоч би кождого тижня), бо лише тоді є надія, що котрийсь корабель омине ревізію анґлійських властий і довезе лист до старого краю.

2) Пишучи до старого краю, треба рівнож звернути увагу своїм знакомим, щоби відтам частійше писали.

3) Не писати в листах про такі справи, які можуть наразити лист на сконфіскованє військовою цензурою.

4) Писати о скільки се є можливе, на отвертих картках (посткартах), бо таке отверте письмо перейде скорше цензуру.

5) До осіб, які служать при війску, можна посилати лише листи звичайні. Листи поручені (реджістровані) військові власти звертають назад.

На листах до осіб, які служать при війску, треба подавати число військової почти (Фельдпост), а не назву місцевости.

6) Коли листи посилає ся до місцевостий, які лежать близко боєвої лінії, то для більшої певности треба подавати яко почту місцевість, що лежить дальше від боєвої лінії.

Взагалі звертає ся увагу, що до місцевостий, положених близко боєвої лінії, не добре посилати реджістрованих листів, бо такі листи звичайно звертають з тої причини, що дотична почта ще не привернена до житя і не урядує.

7) Листів до східної части Галичини (до повітів: Збараж, Тернопіль, Скалат, Гусятин, Борщів, східної части повіту Бучач і північно-східної части повіту Заліщики), яка находить ся в російських руках, посилати не можна. Листи адресовані до тих місцевостий російська цензура звертає назад.

8) До місцевостий, які лежать над самою границею Росії, можна пробувати в сей спосіб адресувати, що на листах крім місцевости подає ся найблизшу почту російську. На примір: для збаражського повіту російську почту: Білозерка, Ожиговці або Волочиска; для скалатського і гусятинського: Тарноруда або Сатанів; для борщівського: Збриж або Оринін.

Взагалі листів реджістрованих через Росію не посилати, лише звичайні, а ще ліпше отверті картки.

9) На листах, писаних до полонених в Росії, треба виразно зазначити, що лист є призначений для полоненого: „военноплѣнный". Під полоненими розуміє ся лише тих, котрих Москалі взяли в полон яко жовнірів.

10) На листах, писаних до людий цивільних інтернованих, то значить таких, котрих Москалі, уступаючи з Галичини, вивезли до Росії, треба під адресою додати слово: „военнообязанный".

Як до полонених так і до інтернованих в Росії найліпше писати отверті картки.

* * *

Взагалі звертає ся увагу посилаючих, що в часі війни ані за листи звичайні ані за реджістровані почта не відповідає і на случай, коли би лист пропав, не можна домагати ся від почтових властий такого відшкодованя як в часі мира.

ДОПИСИ.

З ST. LOUIS, MO.

Пращальний вечер.

Защеміли в болю серця тутешної молодіжи в день 14. мая с. р. Численно зібрали ся члени співацького товариства „Боян", члени „Аматорського Кружка" і члени братств в гали при улицях Долман і Тікори, щоби попрощати свого любимого учителя п. І. Хому.

Не всякі ми були висловити своїх почувань у себе дома, так на сім місци складаємо вираз щирого привязаня та шлемо теплі слова пращаня.

Серед темного елементу, затрутого алькоголізмом і всякою иншою дурійкою, поставила Тебе перед роком доля; дорогий наш Учителю, нам на провід до праці. Станули ми на чолі з Тобою і змагали до красшого житя, до сьвітла. Твоїх трудів, які Ти покладав совісно і з цілим пожертвованем, ми не можемо забути. Нам стоїть у тямці Твій відчит з 1915 р., в якім Ти вказав нам на точки гуманности та запалив наші чувства до спільної народної праці.

Не подобало ся се нашим хуліґанам, котрі шукали способів, аби завдати смертний удар нашому культурному розвоєви, щоб вилучити Тебе зпоміж нашого окруженя. Саме нині довершено сей удар. Довершено його при помочи долярових патріотів. В салуні видано засуд на Тебе, наш учителю, і приятелі темноти днесь ликують! Честь вам, гнилі колоди! Честь вам, гасителі сьвітла і правди! Честь вам, долярощі, хулителі Бога і нашого національного імени! Чорний демон сьміє ся в сутінках ваших кліток, однак ми сьвято віримо, що прийде конець і вашій брудній роботі. Не стане вас!

П. І. Хома підбив собі серця нашої молодіжи високими ідеями, працею на цїли культурнім і сильним змаганєм до духового житя. Своїм вічливим поведенєм зєднав собі за короткий час загальну симпатію. Любили Його. Днесь Він вже на відізднім!...

Пращай, дорогий наш Учителю! Тихий плач душі несеть ся на здогін Твоїм слідам. Пісня сумним акордом рве наші серця. „Ми заспівали, розійшлись без сліз і без розмови" — однак ми не забудемо Тебе! Духом своїм будемо завсіди з собою, наш незабутий Учителю! Кинеца під Твої ноги колода придавить неправду і ми колись зійдемо ся знова. Заспіваємо ще красше, ще солодше, ще голоснійше, щоб голос пісні до небес лунав!

Члени тов. „Боян": Т. Минитів, Марія Гойда, Марія Ябчанка, Т. Робак, Олена Марфут.

—0—

З MANVILLE, R. I.

Аматорське представлене.

Тутешні аматорські сили, яких серця наповняє велика ідея нашого люду, відограли в суботу дня 29. цьвітня с. р. оперету в 3. діях а в 11. відслонах „Убийники".

Не беру за перо в тій цїли, щоб обсипувати шумними похвалами виступаючих на нашій сцені аматорів, бо тих похвал стрічає ся по наших часописях таку силу, що иноді аж обридне читати.

О 8-ій годині вечером простора галя місцевого „Опера Гавзу" була вже битком набита людьми. Піднесла ся куртина і на сцені появили ся два молоді парубки, убрані в наш народний стрій. Присутні видці перенесли ся думкою в далекий, рідний край. Оба парубки (пп. Николай Шевчук і Д. Шеремета) відограли свої ролї зовсім поправно. Найбільше тішила ся публика старокрaєвим жидом, якого ролю відограв удатно п. С. Ланчинський. Ролю Василя віддав добре п. П. Казан, а ролю Марійки відограла п. Марія Валіцька так знамените, що публика не могла їй надякувати ся щирими оплесками. Ролї родичів Марійки відограли п. М. Шевчукова і п. І. Швець наче справжні артисти. За те публика не жалувала їм своїх оплесків. Ролї війта Деруна і його жінки відограли зовсім вдоволяючо п. Сабат і п. Н. Б. Весільний обряд на сцені випав без закиду, бо свахи і дружки уміли вдумати ся у свої ролї. Всі аматори викликували раз сльози в очах видців, то знова сердечну радість і сьміх.

На сім представленю були присутні Американці, Французи і Росіяни. Всі вони не могли налюбувати ся нашим народним строєм і немало заінтересували ся українським народом.

По представленю відсьпівав хор під управою п. Марка Натиняка „Родимий краю".

Тут належить піднести, що коло сього представленя потрудив ся найбільше п. Натиняк, яко режісер. Він ще тут необізнаний і прикро йому приходить ся працювати на тернистій ниві. Наші громадяни не дали йому доси відповідного поперти, але відтепер—думаю—буде вже инакше...

Один із всіх.

ВІСТИ З ВОЛИНИ.

Зачувати, що до ряду тих міст, які спалили російські війска ще тоді, коли уступали, належать між иншими два сусідні місточка: Свинюхи і Торчин. Перше лежить в володимирськім округі, друге в луцькім. Особливо дуже потерпіли Свинюхи так, що з цілого місточка лишило ся після оповідань тамошних людий ледви кількадесять хат. З того частину хат осіла тепер чужосторонна людність. Натомісць лишили ся люди в Коритниці, Блудові, Копитові, Пустомиті, Конюхах і инших селах свинюхівської волости. В Блудові й Копитові лишили ся навіть православні батюшки. Їх обох арештували були австрійські власти за якусь неконче важну причину. І коли о. Т. М. з Блудова, як зачувати, випустили вже австрійські власти й дали дозвіл на душпастирські чинности, то батюшку з Копитова відставили аж геть десь далеко.

Знаємо далі, що місто Порицк з доокружними селами стоїть ціле й людність там по більшій части остала ся в дома, та про спосіб її житя під сю хвилю не маємо близших відомостий.

Але вже не пораз перший мушу зазначити, що воєнна буря пірвала з собою найбільше православної людности, а тимсамим українській справі заподіяла велику шкоду. Наслідки того нечуваного виселеня вже зовсім явні, ясні й очевидні, на поталу українського народу здовж і вширш і на кождім кроці, куди повернете ся. Православна людність горнеть ся поволеньки до костелів, дає хрестити свої діти латинським ксьондзам, бо церкви пусті сумують. Як гриби по дощи, сходять непомітно польські школи... Вони ростуть так тихо, як росте трава на весну від роси й теплого сонця; польська робота випереджує саму українську думку. Такий стан застанете тепер на всіх просторах визволеної України. Я не розумію, чому так є, чому так бути мусить. Чи може наша політична репрезентація замало дбає, замало робить, або чи може замало знає, що тут робить ся?

Я хотів знати правду, як живе нарід по селах, чи терпить біду від недостатку. Та на всі мої запити відповідь з ріжних сторін краю не така дуже прикра, як можна було сподівати ся. Хліба на поли було всюди подостатком: він пропадав марно на пни, або на поміті, як його заскочила воєнна окупація центральних держав. Тож легко було людям приспособити собі на зиму. Деякі набрали собі таки немало всякого зерна, що вистало-б їм і на засів і на прожиток аж до нового зерна, як би не воєнна контроля і реквірунок. Та всетаки ніхто не нарікає на недостачу бараболь, капусти і т. д. По містах випікають і доси булки, всякий хліб, ласощі, тощо, по селах стрічає ся доволі часто на столі хліб пшеничний і житний, якого напр. торік не був би здибав ніде в Австрії в тім часі навіть за найвисшу конкурсову нагороду. Як відомо, був се головно хліб з кукурузи чи кінського зуба, з домішкою картофлї, гороху, фасолї, бобу, полови, стоколоси, а навіть трачиня, такий кислий і такий крихкий, що годї було подати до уст, хоча жовтий, як віск. На весну був трохи ліпший.

Хоч хліб зібрали і військові і людність, то всетаки половина його пропала, бо випасла худоба, змервили коні й люди. Ще нині здибаєте скільчене жито на поміті, решти від розметених по поли, або в довжезних окопах і землянних укріпленях, де снопи з поля, присипані землею, служать за покрівлю всіх печер і криївок. Просо й овес поникли на пни; нерушені стоять лани бараболї.

З інтеліґенції тут майже ніхто не лишив ся. Православного інтеліґента можете шукати на Волині, як то кажуть, зі сьвічкою, а що найдете, порахуєте на пальцях обох рук. Тут і там найдеть ся український дідич, властитель середної посілости, хутора. В полудневo-західній стороні від Володимира, в Будятичах, проживає на своїй мастности п. Б. з жінкою, а в Черняхові, у гарнім поверховім будинку панство Т. Само собою розуміє ся, що й вони понесли великі шкоди. На очах щезло їм збіже, паша, живий інвентар, господарські знаряди, дороге домашне уладженє. З великих образів на полотні лишили ся потрощені рами, бо образи забрали культурні любителї штуки.

Відрадним обявом прихильности властий до тутешного убогого населеня являє ся розпорядок, котрим допускає ся жінки російських резервістів, чиновників, державних слуг і загалом усіх пенсіоністів до участи в державних запомогах. Відтепер жінка російського салдата одержує 80 сотиків денно, а знов кожда дитина окремо 60 сотиків. Але ціла сума на кожду жінку з дітьми не може виносити більше ніж 30 корон на місяць.

Про всіх пенсіоністів мовить ся загалом, що можуть дістати своє удержанє, оскільки очевидно своїм поведенєм покажуть ся гідними сього. Поданя мають бути звернені до австрійських окружних команд, а сьвідчити за тим мають війти, жандарми, по містах посадники (бурмістри).

Але тутешна людність має ще одну велику просьбу: вона хоче духовників. Коли ви з'явите ся на селї й запитаєте людий, чого вони хочуть, яку мають найбільшу потребу, вони відповідають вам одноголосно: „Пришліть нам батюшку!" Селяни кинуть ся вам показувати церкву, попівщину, захвалюючи, що батюшка мав би де поміститя ся. Церква й попівство виказують найменьше слідів спустошеня. Се байка, що церковця неначе голкою наколена раз коло разу, відломком гранату вищербив ся десь мур у горішній части. І се не шкодить, що просторе мешкане панотця засьмічене купами мерви. Вони все випрячуть і виминуть, панотець застане все в найбільшім порядку. Вони вже про те постарають ся. І справляти нічого не треба. Церковні апарати (ризи), особливо нові й потрібні, вони поховали. Завагали ся трохи, але пізнавши, що тут нічого боятись, бо мають діло з „своїм" чоловіком, що сам дорожить їх сьвятощами, відслонять вам сховки, де й ризи й евангелїє й чаші й воздухи й шлюбні вінці лежать зложені. А вже найбільше зрадіють, як із сьвятої книги почують знову слова божі і то читані по народному. Дехто з них тямить сам, а декому ще батько-мати оповідали, що давно скрізь так читали та правили. „А мої мама так мовлять молитву. Вони дуже старі, їм років вісімдесять" — підхопив мужик з боку.

Вони скажуть вам, скільки сіл належить до їх приходства, скільки дітий по селах нехрещених, а скільки „польські" ксьондзи похрестили, та всіми способами будуть вас переконувати, як потрібний батюшка, колиб лиш він приїхав. Сяк чи так буде, алеж на відході ви зачуєте приректи їм, що православний або уніятський батюшка (їм все одно, аби лиш „свій") — невідмінно приїде.

Дві українські школи на занятій Волині, на котрі маємо позволенє: одна приватна 4-клясова у Володимирі, друга державна в Луцку, покищо находять ся в стані народин. Тепер списують ся число дітий для перегляду, котрі кляси на початок відчиняти в Володимирі.

П.

Жовніри-Віденці зелюбки читають про українське питанє і обмірковують його. Заінтересованє велике. Наразі лише теоретичне, а дасть Бог, — колись може і в практиці станyть помічними. Річ наразі в тім, по моїй думці, щоб як найбільше людий, Німців, Мадярів і инших, заінтересували ся українським питанєм і глядїли на Україну та український нарід яко такий, що має всі дані до самостійного житя. З розмови з ними виходить, що Україна мусить стати самостійна, бо в противнім разі Европа не мати-ме спокою. Я сьвято переконаний, що Україна по Дніпро стане вільною. Такий настрій, такі говоря в нас, вояків. Москаль, хоч маси має, встояти ся не може.

З нашими людьми, українськими, галицькими робітниками, цивільними, обходять ся Німці гарно, до того степеня, що сивоголові діди називають їх батьками. Нема поштуркувань, нема нелюдських злобних епітетів. На все вирозуміє. Хоч не вміють порозуміти ся як слід з нашими людьми, тепер гармонія. Любо глядїти на спільну роботу наших і Німців. Наші люди, а було їх тут до шістьсот, богато навчили ся порядку та житєвих форм. Коли відходили від нас, то не в одного видно було сльози в очах. Гірке буде „Многая літа".

Щодо місцевих Українців, то справа має ть ся так: богато сіл Москалі попалили й богато людий з собою забрали. Остало ся одначе досить, головно там, де ліси були. Ховали ся сердешні перед нагайками. Перечекали завeруху та до своїх хаток повернули. Мені стрічало ся бачити й говорити з людьми під Луцком, то знов під Дубном, то знов коло славного відпустового місточка Почаїва. На жаль докладних відомостий — годі мені подати. Обєктивно даючи суд, половина сіл знищених: вчасти спалених, а більше зрабованих. Люди спритні, проворні, обережні незвичайно й дуже ввічливі. Дарма шукати за такими деинде. Яко підводчик цілий день і другий буде їхати, але не видко на його лици найменьшого невдоволеня. Треба подивляти терпеливість. Хати їх, що правда, в неладі побудовані. Причина — будова в ярах, на збочах. Порядку нема. В будуччині треба буде при відбудові сіл приноровити тусаму методу, що в Галичині.

Країна богата на урожайну землю, ліси, сіножати. Богато матеріялу до керамічних виробів. Між моїми людьми є такі, що задумують по війні заснувати тут фабрику керамічних виробів. Щасть Боже! Підучать ся наші люди, то й самі далї вести будуть роботу.

Людність зубожіла, хоч і передтим не дуже заможна, хиба там, де чеські або німецькі кольоністи були. В Білогородцї напр. коло Дубна стрічав я хліборобські машини в українських селян і криниці, будовані на подвірю. А втім люди пють воду з потоків, як у Галичині ще перед 30 літами. Зубожілим, що не мають засобів до житя, приходить з помочию австрійська армія. Людий харчують з полевих кухонь. Деинде, напр. в Луцку, заснований комітет для ратованя людий, що дізнає рівнож підмоги у військових властий.

Ш.

(З „Вістника Союза визволеня України").

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Отсим повідомляє ся членів товариства „Народна Поміч", відділ 14 У. Н. Союза, в Ню Йорку, Н. Й., що надзвичайний мітінґ сего товариства відбудеть ся в суботу дня 27. мая с. р. в гали під числом 414 Іст 5-та ул., о годині 8-мій вечером. На сім мітінґу кождий член мусить бути присутний, бо мають ся полагодити дуже важні справи.

Мих. Угорчак, гол. рек. секр. У. Н. Союза.

ЦАР (до Українця): Не жури ся, дістанеш кусник Сибіри, будеш разом споживати добро з братом „русским", котрий ось жде вже на тебе! Чи треба тобі ліпшого гаразду? Він тобі і мову дасть свою! А то мова панська, нею говорить само їх царське величество! Не потрібно тобі буде тоді ані твоєї Хахландії ані хахлацької мови! Ну, чого ще хочеш?

УКРАЇНЕЦЬ: Нічого, царю! Хочу лишити ся у своїй Хахландії і говорити своєю хахлацькою мовою! Тримайте ви своє панство собі і таким панам як ви!

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Де є народна честь?

Пишуть нам з табору українських утікачів з Ґмінд, в Австрії: „Табор в Ґмінді є призначений виключно для Українців. Школа українська, управа українська, цензор для листів — Українець; з Америки пишуть листи до табору також самі Українці. **Але листи писані по польськи!** Чи се не ганьба нам тут, що Ви там в Америці, на вільній земли, хочете цілому сьвітови доказати, що Українців в Австрії нема!? То ми тут в Австрії боремо ся на кождім кроці за права української мови, а Українці з Америки не лише не підпирають нас в сих змаганях, але противно, ще нам перешкаджають! Панове, за що-ж ми маємо встидати ся за Вас і перед собою самими і перед властями!?"

Тільки тілько. А що на се Українці в Америці? Чи дальше будуть доказувати австрійським урядникам, що Українці в Австрії неслушно домагають ся прав для української мови?

По конвенції Р. Н. Союза.

Минулої суботи закінчила ся в Скрентон, Па., трета головна конвенція Р. Н. Союза, яка тривала через 6 днів (від 15. до 20. мая с. р.). Нотуємо тут за „Народною Волею" важнійші ухвали сеї конвенції:

1) Трета конвенція Руського Народного Союза одноголосно іменувала почетними членами Руського Народного Союза дд. М. Січинського і М. Цеглинського.

2) Трета конвенція Руського Народного Союза приняла відповідні резолюції в українській справі та вислала їх на руки президента В. Вілсона, американського конґресу і всіх амбасадорів у Вашінґтоні.

3) Трета конвенція Руського Народного Союза з ріжних причин рішила задержати дотеперішну назву орґанізації. Ввиду сего наша орґанізація буде носити і на будуче свою давну популярну назву — Руський Народний Союз.

4) Трета конвенція Руського Народного Союза порішила задержати в Руськім Народнім Союзі і на дальше розметову систему, після якої кождий член буде платити таку суму, яка після обрахунку головного уряду на него припадає. Така розметова система буде тривати в Руськім Народнім Союзі так довго, доки американські власти не зажадають зміни такої розметової системи на постепенний податок, або доки кождий член і членкиня Р. Н. Союза не заявлять власновільно і виразно, чи хочуть розмету чи степенового податку.

5) Трета конвенція Руського Народного Союза порішила видавати орґан Руського Народного Союза „Народну Волю" три рази на тиждень.

6) Трета конвенція Руського Народного Союза рішила дати почин до заснованя незавимої української часописи „Вільна Україна" в одній із централних країв в Европі та поручила своєму урядови виплатити на сю ціль суму 1.000 долярів з народного фонду.

7) Трета конвенція Руського Народного Союза приняла многі инші ухвали для добра нашої орґанізації, які певно богато причинять ся до її зросту.

До нового уряду зістали вибрані отсі пп.: Осип Заплатинський, голова; Юрій Крайківський, містоголова; Михайло Беля, писар фінансовий; Осип Ленчицький, писар рекордовий; Михайло Бабей, скарбник; Никола Дучак, заст. скарбника; Кирило Білик, Микола Гром і Іван Артимович, контрольори; Анна Кульчицька, Тимко Назар, Стах Пільховський, Стефан Сенюк, Демко Хомин і Василь Момрик, радні; Мирослав Січинський, Мирослав Стецишин і Тома Шопей, члени „Просьвітної Комісії"; Іван Ардан, редактор.

Відчит про грецько-католицьку церкву.

В четвер 18. мая відбув ся в церковній гали Пречистої Діви з Люрд, під ч. 472 В. 143 ул. в Ню Йорку відчит в англійській мові про грецько-католицьку церкву серед українського народа. Сей відчит відбув ся заходами о. М. Підгорецького і о. д-ра С. В. Фея, професора з Нюман Гайскул.

Др. Фей виголосив відчит та ілюстрував його образами при помочи чарівної ліхтарні. Образки представляли: грецько-католицького епископа в архиєрейських ризах (бл. п. еп. Ортинського), сьвященика убраного до Служби Божої (о. Чаплинського) і сьвященика убраного на вечірню (о. Сидоряка). Перед відчитом виголосив промову о. др. МкМагон про історію грецько-католицької церкви в Европі і в Америці, згадав за український нарід по обох боках океану та вказав на його культуру, чудові народні пісні і народну штуку. Оба (бесідник і прелеґент) піднесли конечність основаня американського товариства для плеканя ідеї бл. п. Шіпмана (обзнакомленє зі східними обрядами).

В перестанках співав нюйорський „Український Хор" під управою п. М. Гундича виїмки зі Служби Божої, а на кінци відспівав на внесенє о. д-ра Фея „Многая літа" папі, кардиналови Фарлеєви і митрополитови Шептицькому.

Публика складала ся з визначних членів нюйорської католицької громади, яка з цікавостию прислухувала ся і відчитови і концертови, що тривав від години 8.30 до 11.30 в ночи.

Католицька конвенція в Ню Йорку.

Більше ніж 20 тисяч представників католицької церкви має приїхати до Ню Йорку на конвенцію, яка відбудеть ся в днях 20—23 серпня б. р. в Гіпподромі. Скликає її американська Федерація католицьких товариств. На конвенцію має прибути апостольський делеґат, трох кардиналів, богато епископів і архиепископів. В вечер перед отворенем конвенції має відбути ся масове віче в Гіпподромі, а кромі сього приготовляєть ся кілька инших меньших віч. Представителі католицької преси з'їдуть ся на свої наради тиждень перед тим. Українці греко-католики запрошені також до участи в сій конвенції.

Угорські Русини під покровом російського православного епископа?

Російський православний епископ Евдоким вислав на конвенцію „Соединенія греко-католических русских братств", яка почала ся 15. мая в Бріджпорт, Конн., таку телеґраму (по російськи):

„Сердечно вітаю дорогих братів делеґатів, славних оборонців прав і свободи угро-руського народа на свобідній земли Вашінґтона. Нехай поможе Божа Матір прекрасному угро-руському народови як найліпше устроїти ся в Америці після розуміня правдивої історії і зберігти рідну мову, звичаї і віру".

Як приняли конвенційні делеґати отсю телеґраму, покищо незвісно.

Нові полекші в почтовій касі ощадности.

Президент Вілсон підписав онодї важне доповненє до закона в справі почтових ощадностий. Кождий депозитор, що складав доси свої ощадности на почті, міг зложити найвисше $500. Після нового закона ся сума може досягти включно $1.000. Від вложених до почтової щадниці гроший дістає кождий депозитор, так як і доси, 2 процент. Після давнійшого закона ніхто не міг вложити до почтової щадниці в однім місяци більше ніж $100. Новий закон зносить цілковито се обмеженє.

Отсї дві полекші причинять ся чимало до зросту почтової каси ощадности. Доси стоїть справа так, що ся державна інституция має більше ніж пів міліона депозиторів. Зложені ними ощадности виносять понад 80 міліонів долярів.

Страйк в Чікопі Фолс.

В Чікопі Фолс, Масс., застрайкувало в фабриці „Фіск Робер Компани" 4.000 робітників. Вони домагають ся 8-годинного дня праці, підвисшеня платні до 40 центів на годину і признаня юнії, до якої всї ті страйкери належать. Компанія не хоче навіть слухати нічого про юнію, тож робітники страйкують дальше. — Н. М.

Протианглійська демонстрація.

Нюйорські Німці плянують устроїти велику демонстрацію на „Ліберти Дей", 4 червня с. р. В сій демонстрації має взяти участь около пів міліона людий. Ірляндці, які приготовляли свою окрему демонстрацію на тойсам день, відкликали її, а зате візьмуть участь у спільній демонстрації, разом з Німцями. У програму входить величавий сьвяточний похід, підчас якого будуть представлені живі образи з американської історії.

Там наші не будуть...

Шікаґо, 22. мая. — За місця на конвенції републиканської партії кажуть собі платити 250 долярів. Як богаті політикери будуть занадто за сими місцями розщибати ся, то їх ціна піде ще висше в гору. Ся конвенція потриває цілий тиждень, а буде — як заповідають — одною з найбурливійших в історії сеї політичної партії. Предсїдатель місцевого комітету, який занимаєть ся приготованями до сеї конвенції, дістав нині відомість, що на час конвенції прибуде до Шікаґо 100 музичних банд і 50 розвеселюючих та маршових клюбів.

Приготованя до конвенції демократів у Ст. Луіс.

Вашінґтон, 22. мая. — На конвенцію делеґатів демократичної партії, яка відбудеть ся в Ст. Луіс, Мо., приготовлено 10 до 11 тисяч місць для тих політиків, які схотять бути присутні на сій конвенції. До сього часу зголосило ся одначе більше ніж 25 тисяч людий, тож місцевий комітет буде мати доволі клопоту, заки придумає спосіб, як і де примістити всю ту многотисячну громаду.

До чого доводить алькоголь.

В Чікопі Фолс, Масс., стала ся дня 16. мая с. р. ось-така сумна подія: Із Спрінґфілд приїхало тут автомобілем трох російських робітників. Враз зі своїм шофером (ніґром) зайшли вони до одного сальону і тут, підпивши собі добре, почали стріляти з револьверів. Чотирма стрілами покалічили трох польських робітників, відтак скочили в автомобіль і пустили ся на втеки до свого міста. Пострілені Поляки і трох Англійців (разом 6 осіб) наняли собі автомобіль і пігнали швидкою їздою за втікаючими напасниками. На дорозі вдарив сей автомобіль у переїзджаючу стріткару (трамвай) і розбив ся на дрібні кусники. Двох людий зістало убитих на місци, а чотирох тяжко покалічених бореть ся зі смертию у шпитали. Всї три Москалї і шофер зі Спрінґфілд зістали арештовані. — Никола Мороз.

Назадгузь зі Сан Франціско до Ню Йорку.

Патрік Гармон зі Сан Франціско дістав премію 5.000 долярів за те, що перейшов пішки назадгузь зі Сан Франціско до Ню Йорку в 239 днях. Він заложив ся, що подорож відбуде протягом 260 днів, отже прийшов до Ню Йорку о 21 днів скорше. На плечах примістив собі Гармон зеркало в той спосіб, що видів позад себе дорогу. Одначе два тижні тяжко було йому привикнути до ходу назад. Його стеріг А. Балтазор, якому він платив 4 доляри денно. Коли Гармон прибув до Ню Йорку, дістав від міських властий потвердженє, що дійсно він свою подорож відбув.

Арештований підчас шлюбу.

В неділю пополудни хотів взяти шлюб Йосиф Сіпаріціюс зі своєю судженою Антоніною Касна в римсько-католицькій литовській церкві в Ню Йорку. Парох мав вже поблагословити обоїх, аж їм перешкодив Франк Йодіс з Кембрідж, Масс., котрий звернув увагу сьвященика, що молодий є жонатий з його сестрою. Сіпаріціюс показав лист, що його бувша жінка померла на Литві підчас війни; на се знова Йодіс виказав ся другим листом, що майбутня померша жінка жиє і тішить ся гарним здоровлєм. Молодого арештувала поліція під замітом, що він хотів поповнити двоженство.

ПОДЯКА.

Я низше підписаний, член товариства св. Василія Великого, від. 339 У. Н. Союза, в Філядельфії, Па., складаю сердечну подяку У. Н. Союзови за виплачену мені з фонду убогих запомогу в квоті 25 долярів. Сі гроші стали мені в моїй слабости у великий пригоді. Желаю У. Н. Союзови як найкрасшого розвою. Ще раз дякую Панам Головним Урядникам і всім членам 339 відділу за те, що вони не забувають в потребі за своїх братів. Дай Боже всім гаразд!

Никола Рошко.

ОПОВІСТКИ УКРАЇНСЬКИХ ТОВАРИСТВ.

(В сій рубриці містимо оголошеня всяких забав, представлень, концертів і товариських оповісток, які зістали прислані до адм. „Свободи" без ніякого застереженя щодо розміру, і подаємо їх в скороченю. Більші оголошеня містимо за окремою оплатою за попереднім порозумінєм з адміністрацією „Свободи").

ДІТРОЙТ, МІШ. Маєвий Пікнік устроєний льокальним комітетом Укр. Фед. Соц. Партії у вівторок 30. мая 1916 (Декорейшен Дей) в парку Едісона при Мішіґен евені. Початок о 10-ій год. рано. Вступ для мущин 35 цнт.; для женщин 15 цнт. Дохід на просьвітні цїли.

РУХ В ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270, повідомляє всіх своїх членів, що надзвичайний мітінґ відбуде ся в четвер дня 25. мая с. р. о годині 7.30 вечер в гали під ч. 1012 Нюарк Аве. Кождий член має явити ся на тім мітінґу. Братство ухвалило на місячнім мітінґу принимати нових членів через три місяці без вступного до Братства, а до У. Н. Союза за половину вступного. — В. Гіль, предс.; А. Рубінович, кас. М. Баран, секр.

ЕЛІЗАБЕТПОРТ, Н. ДЖ. Тут заснувало ся Сестрицтво „Любов", жіночий відділ У. Н. Союза ч. 37. Котрі жінки і дівчата не належать ще до У. Н. Союза, нехай зголосять ся до нас, а ми їх принимемо до нашого Сестрицтва і до У. Н. Союза за половину вступного. Наші мітінґи відбувають ся кождої другої неділі по першім о 2-гій годині пополудни в домі п. С. Цимбалюка під ч. 156 перша улиця. — Євфемія Нерода, предс.; Євдокія Цимбалюк, кас.; Євдокія Кардаш, секр.

ЕМБРІДЖ, ПА. Бр. св. Петра і Павла, від. 47, повідомляє всіх своїх членів, що звичайний мітінґ відбуде ся в неділю дня 28. мая с. р. точно о годині 1.30 пополудни. Кождий член має явити ся на означений час, а котрі члени мають які залеглости, мусять їх вирівнати під загрозою виключеня з Братства і з У. Н. Союза. Є важні справи до полагодженя і буде ся принимати нових членів за половину вступного. Неявившийся член заплатить $1.00 кари, а урядник $2.00. — А. Стефанович, предс.; М. Фук, кас.; Н. Гошилик, секр.

ПІТСБУРГ, ПА. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 96 взиває своїх членів, щоби прийшли на мітінґ дня 28 мая с. р., точно о годині 1.30, бо маємо полагодити одну дуже важну справу. Котрий член на сей мітінґ не явить ся, заплатить 50 цнт. кари. П. Павелко, секр.

НОРТУМБЕРЛЕНД, ПА. Бр. св. Михаїла, від. 257 повідомляє всіх своїх членів, що дня 18. червня с. р. відбудеть ся піврічний мітінґ, на котрім буде касове справозданє. Принагідно подаєть ся до відома всім Українцям з Нортумберленд і Сунбури, що в червни і липни будеть ся принимати нових членів до У. Н. Союза за половину вступного. Користайте, Братя, з доброї нагоди! А. Візний, секр.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ЧИТАЮТЬ ОГОЛОШЕНЯ.

—о—

За всі оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободі", редакція не відповідає. Хто замовляє щонебудь з поміщуваних оголошень, нехай звертаєть ся просто на адресу тої фірми, яка оголошує ся; в „Свободі" належить замовляти лише те, що „Свобода" оголошує від себе. На се треба добре уважати.

Звертаєсь увагу Вп. читачів нашої часописи, що, коли вони висилають замовленя до фірм оголошуючих ся в нашій часописи, роблять се на власне ризико і редакція за се відвічати не може.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

(За оголошеня поміщені в сїй рубриці платить ся по 1½ цента за кожде слово за одноразово поміщене, а за дальші поміщеня по 1 цнт. за слово за кождочасне поміщене. — Оголошень женитьби не приймаєсь.)

Пошукую мого рідного брата СТЕФАНА БЕРЕЗУ. Походить з села Красне, пов. Скалат, Гал. Хто би о нім знав або він сам, зволить ласкаво зголоситись на адресу: Mykola Bereza, Box 513. Manville, R. I. 60-63

Пошукую своїх братів ІВАНА і ЯКОВА ГУЦУЛЯК з Толєскова, пов. Товмач, Гал. Мають перебувати в Пенсилвениї. Голоситись на адресу: Basil Kinasz, 24 Cherry St., Woonsocket, R. I. 62-64

Пошукую свого брата ПАВЛА ПУЛТОРАКА, котрий походить з села Кадобна, пов. Калуш, Гал. Перебував перед роком в Рочестер, Н. Й. Хто би о нім знав або він сам, зволить зголоситись на адресу: Theodore Pultorak, 397 Second St., Jersey City, N. J. 62-64

Пошукую в важній справі ІВАНА ЗВАРИЧА, Походить з Івачева, пов. Тернопіль, Гал. Моя адреса: Oleksa Luczanko, 1716 Gratiot Street, St. Louis, Mo. 63

Пошукую свого брата І. ШЕВЧУНА з Рівні, пов. Калуш, Галичина. Голоситись на адресу: S. Szewczuk, Burlington, N. Dak. 63-64

Пошукую ПЕТРА БУЧИНСЬКОГО з пов. Чортків. Має перебувати в стейті Ню Йорк. Хто би о нім знав або він сам, зволять ласкаво зголосити ся на адресу: Stefan Buczok, 25 Chock St., Newark, N. J. 63

КУПИВ-БИМ ДОБРУ ЗЕМЛЮ на легку сплату в стейті Ню Джерзи, близько фабричних міст. Голоситись на адресу: H. Sembrat, Box 64, Essex, Mont. 63

ДОБРА НАГОДА КУПИТИ СОБІ АВТОМОБІЛЬ ФОРДА, за котрий ґварантую. Машина є на пять осіб з 1916-го року; кару продаю з причини, що хочу їхати до другого стейту. Для того, що купить, добра нагода лишитись в Пасайку на моїм місци і робити інтерес разом з моїм партнером. Кара коштує з наукою кермованя нею $315.00, а хто вміє їхати, то лише $300.00. По близші інформації голоситись на адресу: Wasyl Shuran, 19 Jackson Str., Passaic, N. J. 63-65

ЛИСТИ ЗІ СТАРОГО КРАЮ.

Абрамяк Данило від жени Параски—Чортовець.
Ахтимійчук Тимофтей від жени Мафти—Ставчани.
Амброзяк Андрій від жени Доці—Підгайчики.
Андронюк Петро від мами Домки—Чарнавка.
Анюк Лесь від Йосифа Лиса—Сорохи.
Антоняк Николай від жени Маренци—Глиниця.
Антонюк Олександра (Йорктон, Саск.) від Н. Левицької.
Арборан Грицько (Келґері, Алта.) від жени Елени—Тучапи, Помонята.
Бабеч Іван від Онуфра Бабеча—з війска.
Бабій Йосиф від брата Івана—з війска.
Бабій Олекса від мами Анни—Липиця гор.
Бабюк Манолій від батька Дм. Чабюка—Дубівці.
Бацала Георгій від Ник. Скибинського—Дорошівці.
Баган Стефан від Парані Стричак—Залуже.
Банум Настка (в Ню Йорку) від мами Анни—Скварява.
Багнюк Федор від жени Гандзі—Гильче, Сокаль.
Баланик Дмитро від жени Марії—Волчківці.
Бальоник Никола від жени Катерини—Городниця.
Балковий Андрій від жени Анни—Русів.
Барабаш Лукаш від жени Ольги—Звенигород.
Баран Яцко від Пазі Гнатишак—Залуже.
Бартків Анна (Ню Йорк) від мужа Стефана з бараків.
Батюк А. (Едмонтон, Альта.) від Анд. Батюка—Стеянів.
Боднарюк від Марії Боднарук—Роґізна.
Бень Яцко від жени Касі—Великі Очи.
Березовський Мих. (Вінніпеґ) від жени Юстини—Вікно.
Бідер Ілько від Івана Паламара—з війни.
Боднар Янко (Лонг Айленд Сіти, Н. Й.) від жени Марії—з бараків.
Боднарюк Іван (Вінніпеґ, Ман.) від жени Марії—Збранівка.
Богун Текля від Анни Крушельницької—з бараків.
Богун Гриць від Меланії Богун—Цеблів, Белз.
Бойчук Яків від Олекси Бойчука—Суховерхів.
Буратинський Іван (Оттава, Онт.) від жени Параски—Колянко.
Борський Михайло від жени Паранки—Долиняни.
Братус Зофія від Олекси Братус—з бараків.
Бродик Николай (Едмонтон, Алта.) від жени Магдалини—Скварява нова.
Будняк Прокіп (Ню Йорк) від Івана Іванила—з війни.
Будзинський Гара від жени Настасі—Василів.
Бучовський Теодор від сина Якова—з війни.
Буда Гринько від Анни Булі—Мужиловичі.
Бурак Іван від жени з Буковини (перебуває в Ню Йорку)
Буздиґан Дм. (Оттава, Онт.) від жени Анни—Стецова.
Библюк Микола від жени Анни—Косів.
Цапюк Катерина від Йосифа Поплавського—з війска.
Цернюк Василь (Ґардентон, Ман.) від Ал. Вишніцького—Львів.
Ціпух Федір від жени Парані—Вольфсберґ (Каринтія).
Халус Павло від сестри Катрі Кузь—Перегінсько.
Хаучук Кирило від жени—Кіндеште.
Хома Лука від жени Татяни—Козлів.
Хшановський Йосиф від жени Антоніни—Кути.
Чайківський Петро від жени Емілії з Кульчицьких—Вольфсберґ.
Чаплій Павло від шваґра Томи Коваля—з війска.
Чернявський Никола від Доці Чернявської—Волчківці.
Чернявський Іван від брата Павла—Волчківці.
Чопик Павло від жени Каськи—Помонята.
Чорней Никола від жени Ґафіци—Южинець.
Чиж Нестор від родини—Тартаків.
Дак Василь від жени Евфрозини—Ниновичі.
Данцевич Франк від жени Аґнешки—Залуче.
Данчук Стефан від жени—Стирковець.
Данькович Павло від шваґра Николи Хміля—з війска.
Данилишин Никола від брата Кирила—Ґмунд.
Данилюк Фред і Будник Гр. від Марії Данилюк—Ілинці.
Данищук Никола від жени Санди—Заставна.
Домбровський Людвик від жени Францішки—Яворів.
Дейпук Іван від жени Марії—Серафинці.
Даляврак Петро від батька Михайла—Трофанівка.
Демуряк Мих. від батька Ілії—Суховерхів.
Демчук Петро (Мундар, Алта.) від родини—Садаґура.
Дзякович Гнат від жени Анни—Старе місто.
Дячук Йосиф (Саскатон, Саск.) від жени Вероні—Шубранець.
Дриботій Стефан від жени Василини—Богутин.
Дутчак Михайло (Судбурі) від жени Анни—Раківчик.
Дутка Іван від жени—Козина.
Дусик Іван від родини (Мужиловичі і від брата—з війска (3 листи).
Двуліт Марія (з Вітушенки) від батька Василя—з Росії.
Дирів Михайло від братів—Ясеновець (2 листи).
Душка Іван від Анни Душки (з Ніври) Вольфсберґ (Кар.).
Федорук Дмитро (Монтреал, Кве.) від жени Василини — Демиче.
Федорук Семен від Елени Кікот—Орелець.
Федевич Григорій від сина Теодора—Чернево.
Федорович Антін від брата Михайла—з війни.
Федунчик Андрій від Ів. Ковальського—Шпиколоси.
Фестриґа Василь від жени Анни—Підгайчики.
Фещин Василь від брата Андрія—з війни.
Филипчук Михайло від жени.
Фірманюк Теодор від Михайла Заверухи—з війска.
Ґардзель Іван від Бартка Стадника—з бараків.
Ґерман Василь від жени Марії—Переворокя.
Ґерелевич Никифор від жени Софії—Костильники.
Глубиш Петро від жени Анслі—Вилева.
Ґодзюк Анна від родини—Волчківці.
Головач Дмитро від Василини Головач—Віданче.
Гош Гриць від брата Теодора—Волиця барилова.
Ґрекуль Іван від жени Елисавети—Шипинці.
Грошка Дмитро від жени Елени—Роґізна.
Ґудзуман Нестор від жени з Буковини.
Галій Михайло від жени Лилити—Балучин.
Галас Онуфрій від жени Ксеньки—Вольфсберґ.
Ганцарик Никола від матери Марії—Попельники.
Ганущак Йосиф від жени Параски—Долпотів.
Ганиш Ів., с. Ник. від брата Володимира—Вольфсберґ.
Гавриляк Василь від шваґра Ів. Біданий—Рус. Банилів.
Гавришкевич Василь від Ксені Гавришкевич—Липовець.
Гавриш Михайло від жени Марії—Вашківці.
Герман Іван від жени Анни—Волчківці.
Герман Кость від жени Юстини—Южинець.
Гаїбчук Петро Василя від жени Елени—Кути.
Гнатюк Василь від сестри Марії Мельник—Ляшків.
Гнатів Митро від родичів—Поґородоуц.
Гнатюк Михайло від жени Гафії—Олешків.
Гнидка Ахтемій від жени Марії—Красноставці.
Гнатів Николавід жени Варвари—Забава.
Горбаль Михайло від братанка Никози—Відень.
Года Максим від брата Семена—з війска.
Гоцан Григорій від брата Івана—з війска.
Гринишин Явдоха від сестри Евфрозини Островської—Котів.
Григорук Василь від жени Анни—Соколівка.
Григорчук Николай від жени Ірени—Будилів.
Григорчак Василь від батька—Зебранівка.
Грушинський Ник. від жени Елени—Шишківці (2 лис.).
Груніковський Фелікс від Василя Красія—з війска.
Гриник Дорофтей від Александри Гриник—Хлівеште.
Грибенчук Василь від жени Кіцини—Нова Жучка.
Грабко Іван від жени Василини—Семаківці.
Гуменюк Гнат від жени Анни—Олешків.
Гуменюк Яцко від жени Минодори—Тудорковичі.
Гудей Олекса від батька—Южинець.
Гимоник Іван від батька Николая—Волчківці.
Кадитчук Олекса від жени Марії—Карлів.
Качмар Теофіль від Павла Коненко—з війни.
Каґлян Іван від Федора Каґлян—Чернелиця.
Калита Василь від мами Марії—Шахнин.
Калинюк Юрій від жени Марії—Снятин, Залуче.
Карпець Петро від Ф. Митника—з війни.
Карплюк Іван від дочки Марії—Волиця барилова.
Каванюк Василь від жени Катерини—Залуче.
Катан Ґора від жени Елени—Роґізна.
Катрич Ілько від жени Анни—Обертин.
Керста Юрко від жени Катерини—Петрилів.
Катерюк Михайло від жени Аксені—Хлівесте.
Кавюк Георгій від жени Зоіци—Давідесте.
Кезгич Яким від Гринька Велеґа—з бараків.
Кифорук Петро від жени Анни—Рожнів.
Кирик Марко від Паранни Прохера—Цеблів.
Кіт Стефан від Катерини Василини—Ставчани.
Кефор від Леона Кефора—Середне, Заваля.
Клепачек Іван від жени—Жмихів, Радимно.
Кміта від жени Йосифи—Перхова.
Кобельський Николай від жени з Буковини.
Кобелюк Николай від мами Василини—Попельники.
Колібаба Іван від мами Василини—Погорілці.
Коцюруба Дмитро від жени Марії—Острівчик.
Колянко Іван від жени Аґнішки—Долиняни.
Кордаш Стефанія від Григорія Кордаша—Липовець.
Корнацький Іван від жени Варвари—Кут фільварковий.
Корчак Николай від жени Олени—Русів.
Костів Тома від жени Михайлини—з бараків.
Костельняк Йосиф від Стефана Янковського—з війни.
Козій Миколай від жени Марти—Жужель.
Косменський від Микити Косменського—Русів.
Котульський Франц від жени Євки—Жужель.
Котляк Пилип від жени Анни Дзюби—Мужиловичі.
Коваль Стефан від Остафія Коваля—зі шпиталю.
Ковалів Іван від жени з Яча, пов. Рогатин.
Ковальський Василь від мами Катерини—з бараків.
Козак Петро від Елени Никорак—Ілинці.
Козак Іван від жени Параски—Кисилів.
Козак Вас. від братанича Петра Козака—з рос. неволі.
Клюґа Рудольф від жени Марії—Спас, Рожнятів.
Колісник Антось від родини.
Колодій Сень від родини—Конюхів, Стрий.
Колотило Іван від жени Анни—Попільники.
Коновал Василь від дітий—Яжів старий.
Костюк Гриць від брата—Кристинопіль.
Коврек Танас (був в Монтреалі) від родини.
Козюк Петро від жени Параски—Соколівка.
Краіло Петор від жени Явдохи—Перегінско.
Кравець Дмитро від жени Анни—Стинява вишна.
Криса Михайло від жени Нацьки—Милованє.
Крива Зофія від Григорія Максимова—з війни.
Крижанович Тома від жени Анни—Сморжів.
Кинай Іван від Ілька Паласюка—з бараків.
Кулачковський Петро від Гонорати Кулачковської—Синків.
Кулік Фільо (в Сидней) від брата Антона—з війни.
Кумиш Андрій від жени Марії—Вимаківці.
Куращук Василь від жени Явдохи—Космач.
Курчій Іван від жени Марії—Торговиця, Отинія.
Курилко Михайло від жени Теклі—Хватів.
Куриш Дамян від родини—Гарасимів.
Куташ Василь від Одокії Баланюк—Жадова.
Кузик Петро від родини.
Кузик Ґеорґій від Гані Кузик—Журавно.
Куманець Евфрозина від Л. Куманеця—Наконечне.
Кузик Гринько від Марії Новіцької.
Кузик Петро від Варки Берлад—Відинів.
Кирилюк Прокіп від жени Параски—Лужани.
Квасниця Николай від жени Тацяни—Сілець белзкий.
Мацько Никола від жени Марусі—Воля старжиська.
Мацик Григорій від жени Марії—Волчківці.
Майхер Іван від матери Анастазії—Свидниця.
Майданський Василь від жени Домки—Роґізна.
Малий Никола від батька Дмитра—Олієва, Королівка.
Малинич Дмитро від жени Анни—Угринів середний.
Малинич Михайло від жени Марії—Гриців середний.
Мандзяк Юрко від жени Елени—Олешків.
Манкиш Петро від жени Домни—Глиниця (2 листи).
Маріян Никола від доньки—Чинків.
Мартинюк Іван від брата Гриця—з війска.
Марковський Іван від родини—Топорівці.
Матієк Михайло від жени Анни—Ясенів пільний.
Матвіїв Стефан від жени Розалії—Фалиш.
Матищук Онуфрій від жени Парасіци—Кучурмаре.
Мазурек Вартоломий від жени Мокрини—Ковитів.
Мельничук Грицько від жени Анни—Зебранівка.
Мєржвяк Никола від жени Павліни—Бучач.
Михайлів Н. від брата Юліяна—Озерянка.
Михалишин Панько від жени—Юськовичі.
Маршицка Марія (Ню Йорк) від Михайла Нехцая—Майдан липовський.
Михайлюк Михайло від шваґра Гриця Кузика—Новосілка Костюкова.
Міхалєвич Никола, Бардзік Михайло і Марія від Йосифи Міхалевич—Хотимир (3 листи).
Міллєр Йосиф від жени Анслі—Чернявка.
Міськів Іван від жени Анастазії—Вольфсберґ (Кар.).
Міськів Петро від матери Теодори—Вольфсберґ (Кар.).
Мізунь Михайло від жени Маґди—Перегінсько (3 листи).
Мишка Йосиф від Варвари Кохан—Варяж.
Мохналь Яким (Келґері, Альта.) від жени Татяни—Ґарасимів.
Моцик Ясько від батька Михайла—з війска.
Мойсяк Пантелей (Вінніпеґ) від жени Катерини—Вадинів.
Монрій Йосиф (Едмонтон, Альта.) від батька Івана—Тулуків.
Морґало Теод. (Вінніпеґ) від брата Семена—з війска.
Мороз Іван від родини—Ордів.
Метрук Юрко від жени Марії—Джурів.
Муховський Антін від жени Анни—Яйче.
Мурин Василь Михайлів від жени Ґені—Шипинці.
Мурин Алек від Парані Луник—Дача.
Надрічний Василь від Митрофона Мартинчука—Дзвиняч.
Нарольський Михайло від родини—Кучурмаре.
Никифорук Іван (Едмонтон, Альта.) від дочки Катрусі—Завалє.
Носей Ґеорґій від мами Санхири—Кучурів.
Ничай Петро від Софії Ничай—Зубків.
Новосєльський Владислав від шваґра Василя Гордійського—Билина велика.

НАЛЕЖИТІСТЬ ЗА ЛИСТ ВИНОСИТЬ 25 ЦЕНТІВ У ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ, А 50 ЦНТ. В КАНАДІ.

КОЛИ ХТО МАЄ ЗНАКОМОГО В КАНАДІ А ВИЧИТАЄ, ЩО ЙОГО ЛИСТ Є ОГОЛОШЕНИЙ В ТІМ СПИСІ, ТО ПРОСИМО ПОДАТИ НАМ ЙОГО ТОЧНУ АДРЕСУ АБО ПОВІДОМИТИ ЙОГО, ЩО ВІН МАЄ ЛИСТ.

ГРОШІ ТРЕБА ПОСИЛАТИ В МОНИ-ОРДЕРАХ АБО В ГОТІВЦІ НА АДРЕСУ:

AMERICAN UKRAINIAN EXCHANGE, Inc.,
520 East 6th St., New York, N. Y.

КНИЖОЧКИ ПЛАТНИЧІ для Братств і Товариств до вписуваня місячних вкладок, можна дістати в друкарни „Свобода" по ціні 7 цнт. штука.